

Uludağ

MAR025
Korumaya Bağımlı
Gerileme (-1)

Uludağ © Ali İhsan Gökçen

Yüzölçümü : 136480 ha
Boylam : 29,40°D
Enlem : 39,98°K
Yükseklik : 130 m - 2548 m
İl(ler) : Bursa, Bilecik, Kütahya
İlçe(ler) : Osmangazi, Kestel, Nilüfer, Yıldırım, İnegöl, Keles, Domanıç
Koruma Statüleri : Milli park, doğal sit alanı

■ **Alanın Tanımı**: Uludağ; Uluabat Gölü'nün doğusunda, Gemlik Körfezi'nin güneyinde yer alır. Batı ve güneyde Nilüfer Çayı, kuzey ve doğuda ise Bursa ve İnegöl ovaları ile sınırlıdır. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda tek bir dağ silsilesi halinde yaklaşık 40 kilometre uzanır. Genişliği ise 20 kilometre kadardır. Dağ silsilesi, 2548 metreyle kuzeybatı Anadolu'nun en yüksek zirvesini oluşturur. Alanda karaçam, göknar, kayın, meşe ve kestane karışık ormanlar, orman sınırının üzerinde ise geniş alpin çayır ve göller bulunur. Bursa ve çevre illerden ulaşımın kolay olmasıyla yoğunlaşan, kış ve yaz turizmi alanda insan baskısını artırmaktadır.

■ **Habitatlar**: Uludağ, sahip olduğu geniş yaprak dökken ormanları, geniş yayılım gösteren Uludağ göknarı (*Abies nordmanniana* ssp. *bormuelleriana*) ve karaçam ile kızılçamdan oluşmuş orman örtüsü ile çok sayıda bitki, kuş, memeli ve kelebek türüne ev sahipliği yapmaktadır. Habitat türleri rakıma göre değişir. Aşağı kesimlerdeki yaprak dökken ve iğneyapraklı ormanlar, ağaç sınırının üzerinde yerini alpin fundalıklar ve çayır, buzul göllerine ve geniş alpin kayalıklara bırakır. Uludağ'da bitki çeşitliliği bakımından Marmara Bölgesi'nin en zengin ormanları bulunur. Dağın kuzey yüzünde nemli ormanlar yer alırken, güneyinde Akdeniz bitki örtüsüne yakın kuru ormanlar yayılış gösterir. Nemli ormanlar yaklaşık 2100 metreye kadar çıkar.

■ **Türler**: Alandaki 50 bitki taksonu ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bunlar arasında yer alan *Achillea multifida*, *Alchemilla bursensis*, *Erodium olympicum*, *Festuca decolorata*, *Gypsophila olympica*, *Ornithogalum joschtiae* ve *Verbascum transolympicum*'un dünyadaki dağılımı yalnız bu alanla sınırlıdır.

Kaya kartalı (*Aquila chrysaetos*), küçük kartal (*Hieraaetus pennatus*), küçük akbaba (*Neophron percnopterus*), sakallı akbaba (*Gypaetus barbatus*) ve bıyıklı doğan (*Falco biarmicus*) gibi yırtıcı türlerine ev sahipliği yapan ÖDA, orman kuşları bakımından son derece zengindir. Alandaki ormanlar aynı zamanda kara leylek (*Ciconia nigra*) için önemli üreme alanlarıdır.

Alan, kar faresi (*Chionomys nivalis*), kızıl orman faresi (*Clethrionomys glareolus*), büyük akşamcı yarası (*Nyctalus lasiopterus*) ve bir sıvri burunlu fare türü olan *Sorex satunini*'nin önemli popülasyonlarını barındırır.

ÖDA, bölgesel ölçekte tehlike altındaki alanda olan *Salmo trutta macrostigma* içsu balığı için önemlidir.

Uludağ, 13 kelebek taksonu için ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Alanda ÖDA kriterlerini sağlayan ve nesli küresel ölçekte tehlike altında olan kelebek türleri Osmanlı ateşi (*Lycaena otomana*) ve apollo (*Parnassius apollo*). Anadolu çokgözlüsü (*Plebeius hyacinthus*) ve çokgözlü Anadolu çillisinin bir alttürü olan *Polyommatus ossmar olympicus* ÖDA kriterlerini sağlayan ve Türkiye'ye endemik türlerdir.

■ **Alan Kullanımı**: Uludağ, ülkemizin ilk kış sporları merkezidir. Alan içindeki milli parkı yılda ortalama 600 bine yakın kişi ziyaret eder. Alanın doğal su kaynakları oteller, dağdaki yerleşim yerleri ve ticari su firmaları tarafından kullanılmaktadır. Milli park dışında bulunan köylerde orman içinde tarım ve ormancılık yapılmaktadır. Uludağ Milli Parkı içinde (orman içi ve yüksek dağ çayırıklarında) ve dışında küçükbaş hayvan otlatılmaktadır.

■ **Tehditler**: Artık durdurulmuş olan volfram madeni çalışmaları sırasında dağ silsilesindeki alpin bölge büyük zarar görmüştür.

Kış sporları için 1940'lı yıllardan beri süregelen yapılaşma ve bunlara bağlı yol inşaatları nedeniyle ormanların ve alpin fundalık ve çayır alanlarının bir bölümü ortadan kalkmıştır. Mevcut oteller bölgesinin doğusundaki bitki örtüsü üzerinde ikinci bir turizm merkezi yapılmaktadır. Milli park, ziyaretlerin en yüksek olduğu şubat-mart aylarında kış turizmi, temmuz-ağustos aylarında ise günübirlik ziyaretçiler nedeniyle yoğun insan baskısı altındadır. Alandaki oteller Uludağ'ın suyunu kullanmakta ve atık suları doğrudan bölgeye (Hacıvat Deresi'ne) vermektedir.

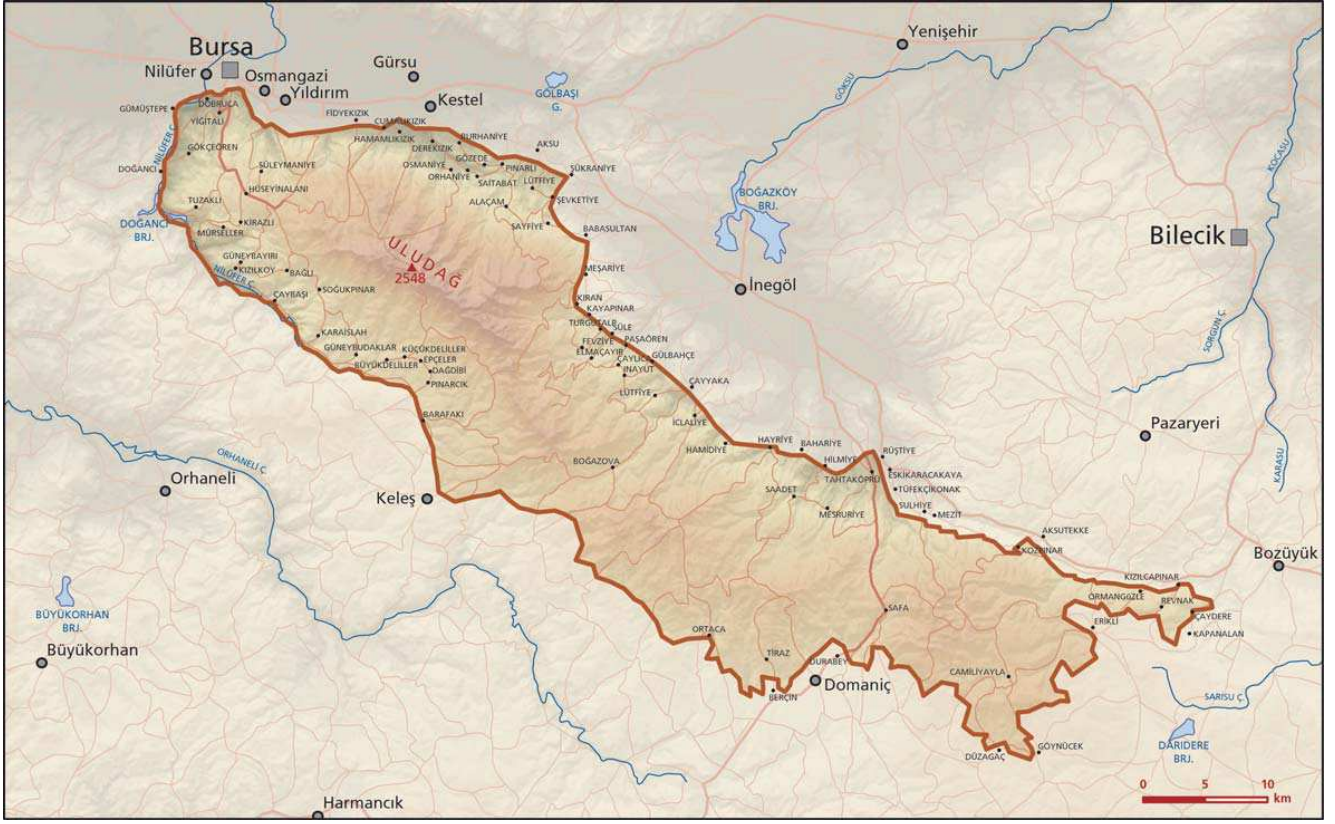
Alanda Gedikler ve Şevketiye barajları inşa edilmektedir. Uludağ'a özgü pek çok bitki ve hayvan türü kaçak olarak toplanma nedeni ile tehdit altındadır. Usulsüz ve aşırı avcılık nedeniyle pek çok tür ileri derecede azalmıştır.

■ **Koruma Çalışmaları**: Uludağ Milli Parkı sınırları dahilindeki ormanlar 4785 sayılı kanunla devletleştirilmiştir. Alanda üreyen kuşlarla ilgili düzenli çalışmalar Uludağ Kuş Gözlem Topluluğu aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. ÖDA, Bursa Doğa Derneği ve ilgili odalar aracılığıyla izlenmekte ve yasadışı yatırımlara karşı korunmaya çalışılmaktadır. Bursa Doğa Derneği, milli park sınırlarının küçültülmesine karşı çıkmaktadır.

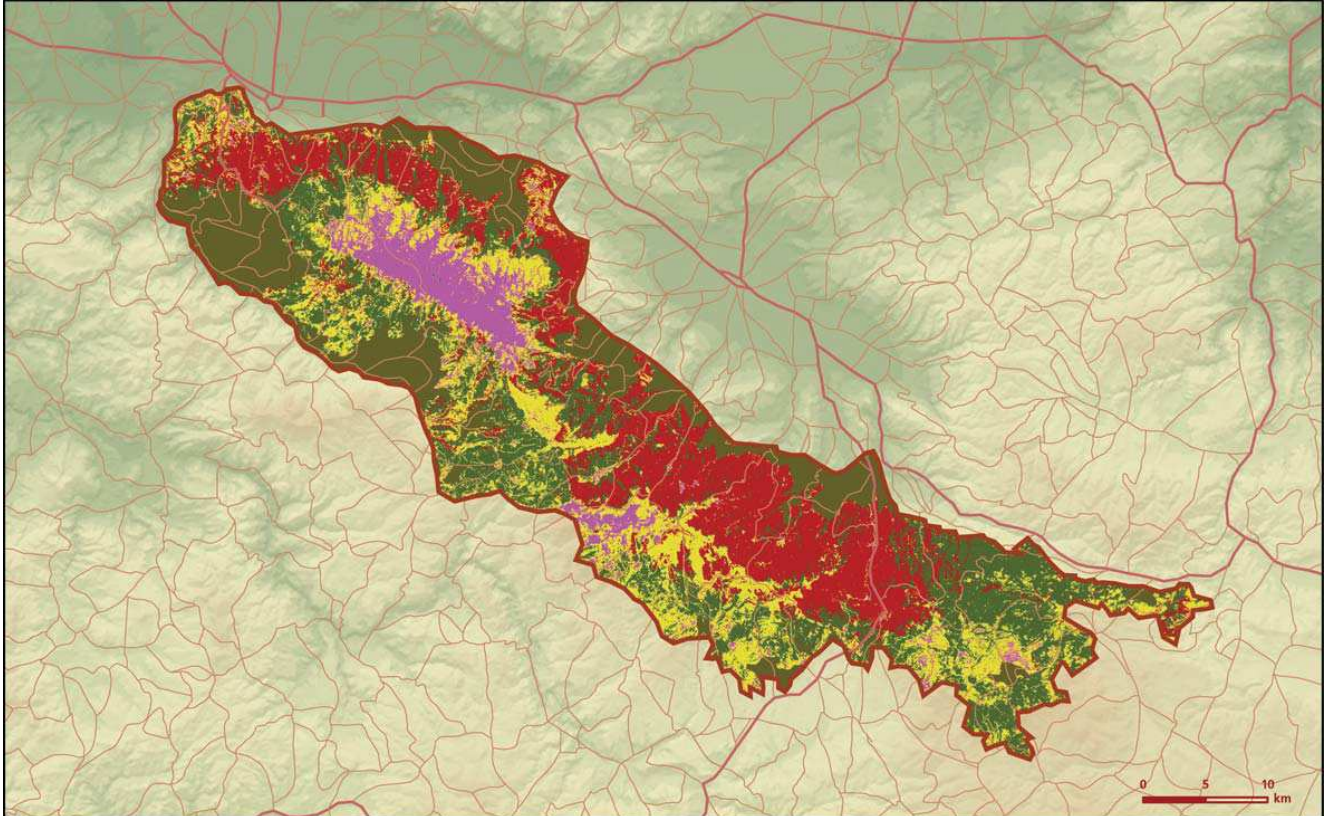
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Bursa Valiliği; Bursa Büyükşehir Belediyesi; Bursa İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Büyükşehir Şehir Belediyesi Yerel Gündem Uludağ Çalışma Grubu; Nilüfer Belediyesi Yerel Gündem 21 Uludağ Çalışma Grubu; Bursa Doğa Derneği; Bursa Barosu; TMMOB; Uludağ Üniversitesi Kuş Gözlem Topluluğu (ULUGÜŞ).

■ **Asuman Aydın, Ebru Diker, Halim Diker, Sevgi Mutlu, Tansu Tuncali**

Uludağ önemli doğa alanı topografya haritası

Uludağ önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

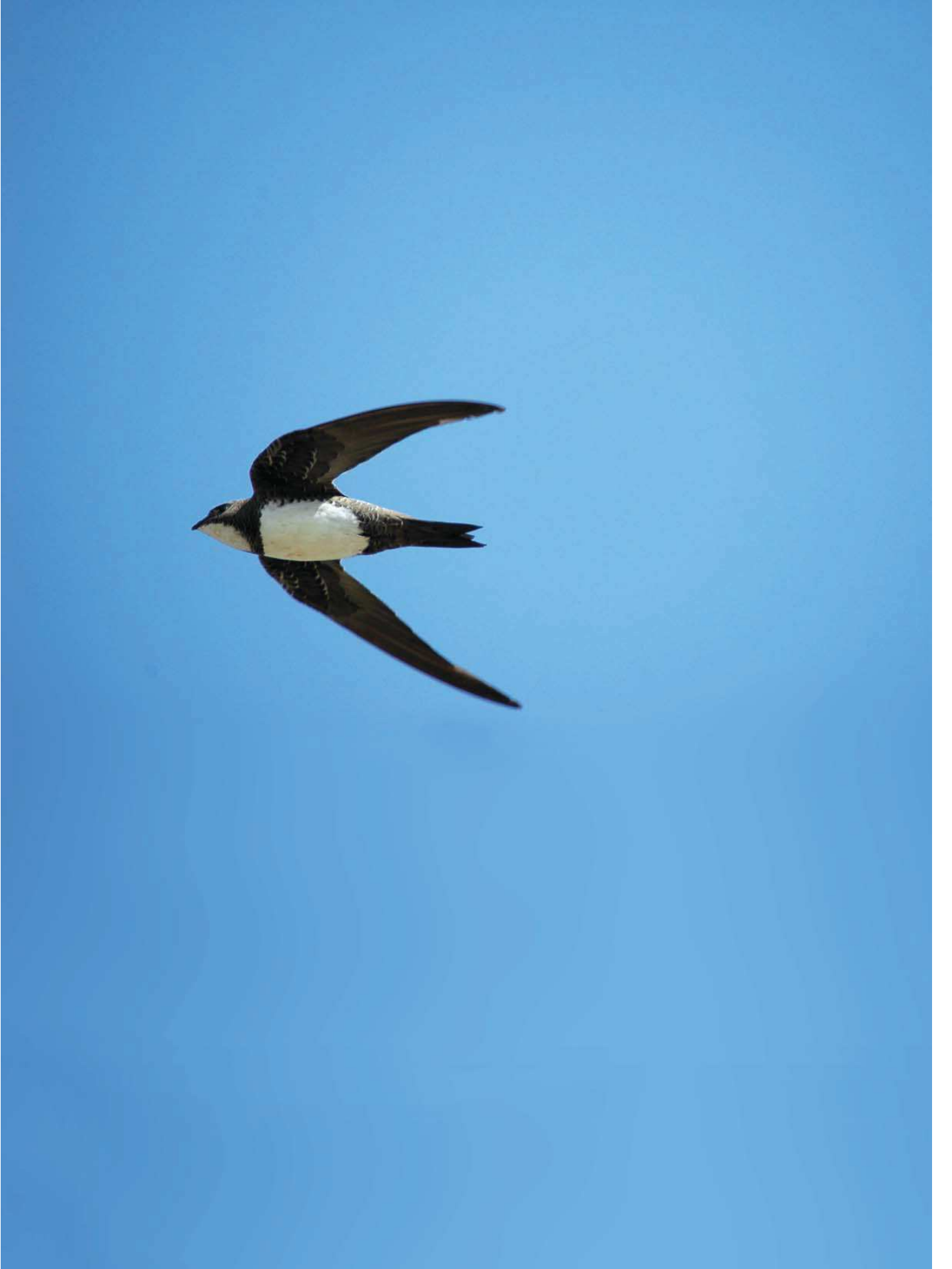
Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Achillea multifida</i>	I	I	—	EN	Var	A1, A2
<i>Alcea lavateriflora</i>	0	0	—	VU	Var	A2, B1
<i>Alchemilla bursensis</i>	I	I	—	EN	Var	A1, A2
<i>Alchemilla hirsutiflora</i>	I	0	—	VU	Var	A1, A2
<i>Arabis drabiformis</i>	I	0	—	VU	Var	A1, A2
<i>Asperula nitida</i> ssp. <i>nitida</i>	0	0	—	VU	Var	B1, B2
<i>Astragalus sibthorpianus</i>	I	0	—	LC	Var	A2
<i>Aubrieta olympica</i>	I	0	—	EN	Var	A1, A2
<i>Bromus sipyleus</i>	I	0	—	EN	Var	A1, A2
<i>Carduus olympicus</i> ssp. <i>olympicus</i>	I	0	—	EN	Var	B1, B2
<i>Centaurea inermis</i>	0	0	—	VU	Var	A2, B1
<i>Cirsium poluninii</i>	I	0	—	VU	Var	A1
<i>Corydalis lydia</i>	I	0	—	EN	Var	A1, A2
<i>Crepis aurea</i> ssp. <i>olympica</i>	I	0	—	EN	Var	B1, B2
<i>Crocus gargaricus</i> ssp. <i>herbertii</i>	I	0	—	EN	Var	B1, B2
<i>Dactylorhiza nischalkiorum</i>	I	0	—	LC	Var	A2
<i>Dianthus cibrarius</i>	I	0	—	NT	Var	A2
<i>Epipactis bithynica</i>	I	0	—	—	Var	A2
<i>Erigeron olympicus</i>	0	0	—	VU	Var	A2, B1
<i>Erodium olympicum</i>	I	I	—	EN	Var	A1, A2
<i>Erodium sibthorpium</i> ssp. <i>sibthorpium</i>	I	0	—	EN	Var	B1, B2
<i>Ferulago silaifolia</i>	I	0	—	EN	Var	A1, A2
<i>Festuca decolorata</i>	I	I	—	CR	Var	A1, A2
<i>Festuca punctoria</i>	I	0	—	EN	Var	A1, A2
<i>Festuca rubra</i> ssp. <i>pseudorivularis</i>	I	0	—	CR	Var	B1
<i>Galanthus plicatus</i> ssp. <i>byzantinus</i>	I	0	—	—	Var	B2
<i>Galium olympicum</i>	I	0	—	VU	Var	A1, A2
<i>Gypsophila olympica</i>	I	I	—	EN	Var	A1, A2
<i>Herniaria olympica</i>	I	0	—	LC	Var	A2
<i>Hieracium bithynicum</i>	I	0	—	DD	Var	A2
<i>Hieracium leptodermum</i>	I	0	—	DD	Var	A2
<i>Hieracium noeanum</i>	I	0	—	VU	Var	A1, A2
<i>Isoetes olympica</i>	0	0	—	VU	Var	A2, B1
<i>Jasione supina</i> ssp. <i>supina</i>	I	0	—	VU	Var	B1
<i>Lamium veronicifolium</i>	I	0	—	VU	Var	A1, A2
<i>Lathyrus undulatus</i>	I	0	—	VU	Var	A1, A2
<i>Ornithogalum joschtiae</i>	I	I	—	EN	Var	A1, A2
<i>Papaver pilosum</i>	I	0	—	VU	Var	A1, A2
<i>Pedicularis olympica</i>	I	0	—	VU	Var	A1, A2
<i>Peucedanum graminifolium</i>	I	0	—	EN	Var	A1, A2
<i>Potentilla buccoana</i>	I	0	—	VU	Var	A1, A2
<i>Ranunculus fibrillosus</i>	I	0	—	VU	Var	A1, A2
<i>Rumex olympicus</i>	I	0	—	DD	Var	A2
<i>Scorzonera pygmaea</i> ssp. <i>pygmaea</i>	I	0	—	NT	Var	B2
<i>Senecio olympicus</i>	I	0	—	NT	Var	A2
<i>Thymus bornmuelleri</i>	I	0	—	VU	Var	A1

	Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
				K	B		
	<i>Triplerospermum pichleri</i>	I	0	—	DD	Var	A2
	<i>Verbascum bombyciferum</i>	I	0	—	NT	Var	A2
	<i>Verbascum prusianum</i>	I	0	—	NT	Var	A2
	<i>Verbascum transolympicum</i>	I	I	—	EN	Var	A1, A2
	<i>Aquila chrysaetos</i>	0	0	LC	LC	2 Çift (Üreme)	CI
	<i>Bubo bubo</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
	<i>Ciconia nigra</i> - Doğu Avrupa	0	0	LC	LC	5-10 Çift (Üreme)	CI
	<i>Circaetus gallicus</i> - Avrupa	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
	<i>Dendrocopos leucotos</i>	0	0	LC	LC	Nadir (Üreme)	CI
	<i>Dendrocopos medius</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
	<i>Dendrocopos syriacus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
	<i>Dryocopus martius</i>	0	0	LC	LC	Nadir (Üreme)	CI
	<i>Emberiza hortulana</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
	<i>Falco biarmicus</i> - Avrupa ve Anadolu	0	0	LC	VU	Var (Üreme)	CI
	<i>Falco peregrinus</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
	<i>Ficedula semitorquata</i>	0	0	NT	LC	Var (Üreme)	CI
	<i>Gypaetus barbatus</i> - Akdeniz ve Anadolu	0	0	LC	VU	2 Çift (Üreme)	CI
	<i>Hieraetus pennatus</i> - Avrupa	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
	<i>Lanius collurio</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
	<i>Lullula arborea</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
	<i>Neophron percnopterus</i> - Avrupa	0	0	LC	EN	Var (Üreme)	B1, CI
	<i>Pyrhocorax pyrrhocorax</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	CI
	<i>Sitta krueperi</i>	0	0	NT	(NT)	Nadir (Üreme)	CI
	<i>Sylvia nisoria</i>	0	0	LC	LC	Nadir (Üreme)	CI
	<i>Chionomys nivalis</i> - Uludağ	0	0	NT	LC	Var	B2, CI
	<i>Clethrionomys glareolus</i> - Uludağ	0	0	LC	—	Var	B2, CI
	<i>Miniopterus schreibersii</i>	0	0	LC	NT	Var	CI
	<i>Muscardinus avellanarius abanticus</i>	I	0	NT	LC	Var	B2, CI
	<i>Myotis blythii</i>	0	0	LC	LC	Var	CI
	<i>Myotis myotis</i>	0	0	NT	LC	Var	CI
	<i>Nyctalus lasiopterus</i> - Uludağ	0	0	NT	NT	Var	B2, CI
	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	0	0	NT	NT	Var	CI
	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	0	0	LC	NT	Var	CI
	<i>Sorex satunini</i> - Uludağ	0	0	LC	LC	Var	B2, CI
	<i>Salmo trutta macrostigma</i>	0	0	LC	(VU)	Var	B1, CI
	<i>Archon apollinus</i> - Anadolu	0	0	—	EN	Var	B1, CI
	<i>Euphydryas orientalis</i> - Anadolu	0	0	—	CR	Var	B1, CI
	<i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	—	VU	Var	B1
	<i>Lycaena dispar</i> - Kuzey Anadolu	0	0	NT	—	Var	CI
	<i>Lycaena ottomana</i>	0	0	VU	VU	Var	A1
	<i>Lycaena ottomana</i> - Güney Anadolu	0	0	VU	VU	Var	B1, CI
	<i>Muschampia proteides</i> - Anadolu	0	0	—	EN	Var	B1, CI
	<i>Parnassius apollo</i>	0	0	VU	VU	Var	A1
	<i>Plebeius hyacinthus</i>	I	0	—	—	Var	A2, A4, CI
	<i>Polyommatus eroides</i> - Kuzey Anadolu	0	0	—	CR	Var	B1, CI
	<i>Polyommatus ossmar olympicus</i>	I	0	—	—	Var	B2, CI

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Pseudophilotes bavius</i> - Anadolu	0	0	–	EN	Var	BI, CI
<i>Pseudophilotes vicrama</i> - Anadolu	0	0	–	VU	Var	BI
<i>Thymelicus acteon</i> - Anadolu	0	0	–	VU	Var	BI

Crocus biflorus pulchricolor © Ali İhsan Gökçen

Akkarnli ebabil (*Apus melba*) © İbrahim Erden